

Editör'den...

Ülkü Doğanay
Ankara Üniversitesi

Kültür ve İletişim'in 19. yayın yılının bu ilk sayısı ile birlikte, 33. sayıdan bu yana sürdürdüğüm editörlük görevim son buluyor. Geçen iki buçuk yıllık süre zarfında, daha önce Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi tarafından yayımlanan ve alanının önde gelen dergileri arasında sayılan *ki*, 33. (17/1) sayısında İletişimliler Vakfı (ILEV) ve 34. sayısından itibaren de Imge Kitabevi Yayınları tarafından yayımlanmaya başladı. Türkiye'de özellikle sosyal bilimler alanlarında yayımladığı telif ve çeviri eserlerle alandaki Türkçe yazına önemli katkılarda bulunan bir yayınevi tarafından yayımlanmaya başlamasıyla birlikte, daha geniş bir okur kitlesine ulaşma şansını bulan *ki*'ye, hem akademik çevrelerden hem de kültür ve iletişim alanındaki çalışmalara ilgi duyan ve bu alanlardaki güncel eğilimleri ve tartışmaları takip etmek isteyen okurlardan gelen desteğin her yeni sayıda daha da arttığını belirtmek isterim: *ki*'ye İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük şehirlerdeki üniversitelerin yanında,

Anadolu'daki pek çok üniversiteden de çok sayıda nitelikli yazı ulaşmaya başladı. Bu sayıda, titizlikle ve alandaki uzman isimlere ulaşarak yürütmeye çalıştığımız hakemlik sürecini başarıyla tamamlayan makaleler arasından seçtiğimiz dokuz yazı yer almakta. Ayrıca iki etkinlik değerlendirmesi ve bir kitap eleştirisine de yer verdik.

Kör hakem değerlendirmesinden geçerek yayınlanmaya değer bulunan ilk yazı, Fırat Üniversitesi'nden Süleyman İlaslan'a ait. "Popüler Tarih Dizileri Bağlamında Televizyonda Tarih İnşası ve Politik Tartışmalar" başlığını taşıyan yazı, Muhteşem Yüzyıl dizisi ve onu takip eden diğer "popüler tarih dizileri" etrafında gazete sütunlarında ve politika çevrelerinde yürütülen tartışmaları irdeleyerek tecimsel medyanın mantığı ile neo-muhafazakâr politikaların tarihi yeniden inşa etme girişimi arasındaki gerilimin bu tartışmalardaki izlerini sürüyor.

37. sayının ikinci yazısı "Sabiha Zekeriya Sertel: Erken Cumhuriyet Döneminde Kadın, Muhalefet ve

Basın” adını taşımakta. Bengü Aydın Dikmen tarafından feminist tarih yazımı perspektifi ile kaleme alınan bu yazı, Türkiye’nin ilk kadın gazetecilerinden birisi olan Sabiha Zekeriya Sertel’in yapıtlarını kadın haklarını ve kadınların sorunlarını ele almasındaki öncelikler ve problemler açısından üç ana döneme ayırarak inceliyor. Yazar, Sabiha Zekeriya Sertel’in kadın meselesinin ağırlıklı olarak modernleşme pratiği çerçevesinde ele alındığı bir dönemde, yazılarında kadınların çalışma hakkı, toplumsal hayattaki ikincil konumu, kapitalist üretim ilişkilerinde kadın emeğinin sömürsü gibi konuları gündeme getirerek kadın özgürleşmesine döneminin feminist çevrelerinden daha geniş bir perspektifle yaklaştığını ortaya koyuyor.

Serhat Kaymas’ın “Cumhuriyet Evinin Alışveriş Hali: Küresel Kapitalizm, Mekân ve İktidar Diyalektiğini Ankara Alışveriş Merkezleri Deneyiminden Okumak” başlıklı makalesi, bu sayının hakem değerlendirmesinden geçerek yayınlanmaya hak kazanan üçüncü yazısı. “Küreselleşme, kapitalizm ve kent arasındaki diyalektiği” Ankara alışveriş merkezleri üzerinden okumayı amaçlayan çalışma, kentsel mekânlar içerisinde parçalanmış, özelleştirilmiş ve sıkı kurullarla düzenlenmiş alışveriş merkezlerinin kapitalizmin yeni birikim rejiminin başat unsurları olduğu saptamasından yola çıkmakta. Yazar, küresel kapitalizmin kendisini “yerli yurtlulaştırma” çabasını Ankara’daki alışveriş merkezlerinin mekânsal

özellikleri ve kullanıcılarıyla kurdukları ilişkiler üzerinden tartışmaya açmakta.

37. sayının dördüncü yazısı da Ankara üzerine. “Kent ve Kimlik İlişkisi Bağlamında Anlamın Üretim Yeri Olma Açısından Simge Mimari” başlığını taşıyan bu yazıda Pınar Eke, Ankara Büyükşehir Belediyesi’nin inşa ettiği “Kent Kapıları”nın kente dair yeni bir kimlik yaratma çabası açısından taşıdığı işlevi sorunlaştırıyor. Yazar, kentin Cumhuriyetle eş anılan mimari nitelikleri ve bu niteliklerin temsil ettiği ideolojinin yerine Selçuklu’ya dayandığı iddia edilen bir kentsel tarih ve alternatif kimlik inşasının aracı olarak gördüğü Ankara kapılarının eklektik yapısının, Ankara’nın kentsel kimliğini kolektif hafızada karşılığı bulunmayan bir noktaya sabitleme girişimi olması nedeniyle sorunlu olduğunu tespit ediyor.

Inan Özdemir Taştan, bu sayının hakem değerlendirmelerinden başarıyla geçen beşinci yazısında 1982 Anayasası’nda yapılan ilk değişikliklere dair meclis tartışmalarını ele alıyor. “Kim Korkar Halktan? Türkiye Büyük Millet Meclisinde Kişiselleştirme, İndirgeme ve İkilem Retoriği: 1987 Anayasa Değişikliği Müzakereleri” başlıklı yazı, darbenin yasakladığı liderlerin yeniden siyasete girebilmelerine olanak sağlayan Anayasa değişikliği sırasında parlamentoda yürütülen tartışmalarda partiler ve hükümet adına söz olan konuşmacıların başvurdukları retorik stratejilerin Türkiye’de siyaset yapma geleneğinin sı-

nırlılıklarını ortaya koyma açısından taşıdığı role odaklanıyor. Yazar, Türkiye’de sivil irade ile gerçekleştirilen ilk kapsamlı anayasa değişikliğine ilişkin yürütülen sürecin, katılımcı ve demokratik bir tartışma yerine Türkiye’de politika üretmenin genel karakteri olan fiili durumun dayatmasına karşı bir düzenleme yapma ve kısa dönemli çıkarılara dayalı pazarlıklar geliştirme eğilimini ortaya koyduğunu belirtiyor.

37. sayının altıncı yazısı, “Yedinci Sanat Aylık Sinema Dergisinde Film Eleştirisinin Ana Çizgileri” başlığını taşımakta. Ali Karadoğan, kör hakem değerlendirmesini başlarıyla tamamlayan bu yazısında 1970’li yılların ortalarında yayınlanan Yedinci Sanat dergisinde dönemin öne çıkan yerli filmleri üzerine yazılan eleştiri yazılarında “Yeşilçam dışı bir sinema” anlayışının hangi izlekler üzerinden oluşturulmaya çalışıldığını sorguluyor. Çalışma, dergide yer alan yazılarda film ve seyirci ilişkisinin nasıl kurulduğuna, yazarların sinema eleştirisi anlayışlarında altyapı ve üstyapı ilişkisine ve sınıf sorunsalına yükledikleri merkezi role, “yeni bir sinema” düşüncesinin ardında yatan gerçekçilik anlayışına ve teknik ve estetik bütünlük olarak üslubun ele alınış biçimine odaklanıyor.

“Versions of Minor Literature: Two Contemporary Cases from Turkish Film” başlığı ile yayınlanan yedinci yazı Bülent Eken’e ait. Eken, Zeki Demirkubuz ve Nuri Bilge Ceylan filmlerini, Deleuze ve Guattari’nin minör edebiyat/sinema

fikrini açıklamak üzere kullandıkları “kolektif bildirim” kavramından yola çıkarak ele alıyor. Demirkubuz ve Ceylan’ın filmlerinin ikinci kuşak, minör bir siyasi sinemanın örneklerini oluşturduğu iddiasından yola çıkan yazı, ele aldığı filmlerde yer aldığını belirttiği profesyonel olmayan oyuncular, serileşme, ulusal alegori, otobiyografik öğeler gibi kimi özelliklere başvurarak bu iddiayı kanıtlamaya yöneliyor.

Uğur Yağan’ın kaleme aldığı “Teknoloji, Disiplin ve Gözetim: Modern Kapitalist Devletten Postmodern Neoliberal Devlete Gözetimin Sürekliliği” başlıklı makale, bu sayının kör hakem değerlendirmesinden geçen sekizinci yazısı. Yirminci yüzyılın sonlarından itibaren iletişim teknolojilerinde yaşanan dönüşümlerin sonucunda gözetimin günümüz toplumunda disipline etme amacının bulunmadığı ve devletlerin merkezi gözetleyici olma konumlarını yitirdiklerine dair argümanların geçerliliğini tartışan Yağan, bireysel özgürlüklere etkisi ve disipline etme eğilimleri bakımından modern devlet ile neoliberal devlet arasında bir devamlılık olduğunu ileri sürmekte. Yazar, bu savını kanıtlamak üzere Edward Snowden’in 2013 yılında yayınlamış olduğu belgeler ve *Big Data* teknolojilerinin devletler tarafından kullanımına ilişkin çeşitli örneklerle yer vermekte ve Weber, Frankfurt Okulu yazarları ve Foucault’ya başvurarak bürokrasi, araçsal akıl kavramları ve panoptikon metaforunun ortaya çıkmasına neden olan

olgusal zeminin, postmodern dijital gözetim pratikleri ekseninde daha da radikalleşmiş biçimde varlığını sürdürdüğünü tespit etmekte.

Bu sayının kör hakem değerlendirmesinden geçen son yazısı, Tuğba Taş tarafından kaleme alındı ve “İzdirabın İmgesi: Göstermenin Zorunluluğu ile Gizlemenin Zorluğu Arasında” başlığını taşıyor. Taş, özellikle savaş dönemlerinde yaygınlaşan ve medyada da yer bulan şiddet ve “ızdırıp fotoğrafları”nın bilinç yükseltmek ve toplumsal duyarlılık yaratmak için bir araç olarak kullanılıp kullanılmayacağı ya da izleyicinin duyarsızlaşmasına yol açıp açmayacağı üzerine yürütülen tartışmaların problemleri yanlarına odaklanıyor. Yazar, tarihsel ve güncel örneklerle başvurarak, ızdırıp imgelerinin ortaya çıktıkları tarihsel ve toplumsal bağlam göz ardı edilerek anlamlandırılmayacağını ileri sürüyor.

37. sayıda ayrıca iki etkinlik değerlendirmesi de yer almakta. Gökhan Gökğöz, Avrupa Birliği tarafından desteklenen ve Gazeteciler Cemiyeti tarafından yürütülen “Özgürlük için Basın” projesi kapsamında 8 Aralık 2015 tarihinde Ankara’da gerçekleştirilen “Özgürlük için Basın” II. Ulusal Konferansı’nda yapılan konuşmaları değerlendirdiği yazısında, geçtiğimiz iki yıl içinde Türkiye’de yaşanan basın özgürlüğü ihlallerinin ulaştığı boyutun bir “akıl tutulması” hali ile açıklanabileceğini belirtiyor. Gökğöz, söz konusu konferansta yaptığı konuşmasında Can Dündar’ın ve Erdem Gül’ün yaptıkları haber nedeniyle

tutuklanmasının kabul edilemez olduğunu ifade eden Metin Feyzioğlu’nun, barış talebiyle “bu suça ortak olmayacağız” başlıklı bildiriye imzalayan akademisyenlere yönelik kriminalize edici söylemini aynı akıl tutulmasının bir yansıması olarak değerlendiriyor. Gökğöz’ün bu değerlendirmesinde haklı olarak altını çizdiği gibi, toplum içerisindeki farklılıkları kuşatacak bir dilin, makul bir toplumsal hayatın inşasının ancak “her defasında muhteviyatı değişen, politik ve dolayısıyla kısmi bir yerden tanımlamak yerine, samimi ve sahici bir diyalog” ile gerçekleştirilebileceğini, “basın özgürlüğünü de içine alacak biçimde düşünce ve ifade özgürlüğü”nün ise Türkiye’de gerçek bir demokrasinin inşasının başlıca koşulu olduğunu bir kez daha vurgulamak gerekiyor.

Ceren Salmanoğlu Erol ve Tunçay Şur ise 23-25 Kasım tarihleri arasında on dördüncüsü düzenlenen Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi’ni değerlendiriyorlar. Üç günlük kongre boyunca izledikleri medya ve iletişim çalışmaları, toplumsal hareketler, devlet, şiddet ve direniş pratikleri, Kürt meselesi, seçimler ve siyasi partileri konu edinen oturuma ilişkin değerlendirmelerini aktardıkları yazıyı, akademisyenlerin sosyal ve siyasal alana dair “söz söyleyebilmelerinin” ve bilgi üretebilmelerinin başlıca koşulu olarak gördükleri akademik ifade özgürlüğünün içinden geçtiğimiz dönemde taşıdığı öneme vurgu yaparak bitiriyorlar.

Bu sayının son yazısı, Feride Gü-

ner tarafından kaleme alındı. Bu yazıda Güner, Simten Coşar ve Aylın Özman tarafından derlenen ve 2015 yılının sonlarında İletişim Yayınları tarafından yayımlanan Milliyetçilik ve Toplumsal Cinsiyet adlı kitaba ilişkin değerlendirmelerini aktarıyor.

Başlarken belirttiğim gibi, *Kültür ve İletişim*'in 37. sayısı ile birlikte, editörlük görevim de son buluyor. Geçen süre içinde, *k'nin* elinize ulaşabilmesi için kimi zaman büyük zorluklarla baş etmesi gereken bir "gönüllüler ordusu", büyük bir özveriyle çalıştı. Benim için altından kalkılması epeyce zor birçok işi üstlenen editör yardımcıları Nilüfer Pınar Kılıç, Ceren Salmanoğlu Erol ve Merve Diltemiz Mol'a en içten teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Yüksek lisans öğrencim Melih Mol, İngilizce metinlerin redaksiyonunu büyük bir özveriyle ve titizlikle gerçekleştirdi. Can Irmak Özinanır, *k'nin* sosyal medya hesapları aracılığıyla okurlarına ulaşabilmesi için çaba harcadı; *k'yi* <https://twitter.com/kidergisi> adre-

sinden takip edebilir, <https://www.facebook.com/kidergisi> adresinden facebook sayfamızı ziyaret edebilirsiniz. Ayrıca ki.imge.com.tr adresinden derginin eski ve yeni sayılarına ulaşabilir, eski sayılarımızı ücretsiz olarak okuyabilirsiniz.

Son olarak, alanlarındaki uzmanlıklarıyla *k'ye* gelen yazıların çok daha nitelikli hale gelmesine katkıda bulunan hakemlerimize, karşılaştığım her sorunda değerli yardımlarını esirgemeyen Yayın Kurulu Üyeleri'ne buradan bir kez daha teşekkür etmek isterim. Önümüzdeki iki yıl boyunca *k'nin* editörlüğünü, derginin kuruluşu sırasında da büyük emek harcamış olan ve *k'yi* çok daha iyi yerlere taşıyacağından hiç şüphe duymadığım Sevilay Çelenk üstlenecek. Sevgili dostuma, akademik özgürlüklerin güvence altında olduğu, akademisyenlere yönelik tehditlerin son bulduğu, düşüncelerin özgürce ifade edilebildiği, barış çağrısının karşılık bulduğu bir yayın dönemi diliyorum...